

Konseptina nuorten omaehtoinen tila case Karisto

2022

Aadaliina Järn

**Konseptina nuorten omaehtoinen tila
- case Karisto**

LAB-ammattikorkeakoulu

Muotoiluinstituutti

Muotoilija (AMK)

Kokemus- ja palvelumuotoilu

Kevät 2022

Aadaliina Järn

Opinnäytetyö 35 sivua

Aadaliina Järn 2022

**Concepts of places for youth
- case Karisto**

LAB UAS

Institute of Design

Bachelor of Culture and Arts

Experience and Service Design

Spring 2022

Aadaliina Järn

Bachelor's thesis 35 pages

Ohjaus: Sara Ikävalko

Lehtori LAB Ammattikorkeakoulu,

Muotoiluinstituutti

Opponentti: Piia Hautamäki

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä lähdettiin konseptoimaan millaisissa paikoissa ja miten 12-17-vuotiaat nuoret voisivat kohdata toisiaan Karistossa omaehtoisesti. Ennen käyttäjätutkimusta ja sen aikana tutustuttiin kaupunkimuotoiluun ja nuorten oleskeluun erilaisista lähteistä.

Opinnäytetyön aikana tehtiin käyttäjätutkimus luotaimen avulla. Luotaimessa oli erilaisia tehtäviä liittyen Karistoon ja hengailuun. Tehtävistä saadut havainnot kertoivat nuorten olevan kiinnostuneita esimerkiksi kiipeilystä, taiteesta ja tanssista.

Luotaimen tulosten perusteella tehtiin havainnekuvia, jotka esiteltiin virtuaalisessa Flinga-näyttelyssä. Näyttelyn palautteen pohjalta havainnekuvia kehitettiin eteenpäin konsepteiksi, jotka kuvastivat, millainen tulevaisuuden nuorten omatoiminen tila voisi olla Karistossa. Konsepteja syntyi kaksi: Laatikko ja kiipeilyseinä, sekä Hengailupesät.

Laatikko ja kiipeilyseinä -konseptiin sisältyi asioita, joista luotaimen nuoret olivat kiinnostuneita ja asioita mitkä tekevät hengailusta mukavampaa. Laatikko oli nuorten hengailupaikka, joka sisälsi katettua tilaa, istumapaikkoja ja latauspistokkeita. Sen

vieressä oli vaakatasossa kuljettava kiipeilyseinä.

Hengailupesät-konsepti perustui isolla porukalla oleskelun tärkeyteen. Hengailupesät sisältivät katettuja istumapaikkoja, valaistuksen ja pöytätason.

Opinnäytetyötä reflektoidessa todettiin, että luotaimella olisi voitu saada vielä laadukkaampaa tietoa, ja että sillä saatu tieto ei ollut täysin sitä, mitä haettiin. Lisäksi luotaimen kanssa toimittiin liian hitaasti.

Avainsanat: kaupunkimuotoilu, nuoret, ajanvietto, hengailu

Abstract

The purpose of the thesis was to create concepts of places where young people aged 12-17 could meet each other at Karisto. Karisto is a place in the city of Lahti. Gathering information about placemaking and the way young people hang out was done before and during the user study.

The user study was done using the design probe method. There were many different tasks to do in the design probe about Karisto and hanging out. According to the probe, the participants were interested in climbing, art and dancing.

Illustrations were drawn based on the probe's results. The illustrations were exhibited using

a service called Flinga, which allows users to comment the illustrations anonymously. Concepts were created based on the comments made by the exhibit visitors. The concepts illustrated what the young people's place could be at Karisto. There were two concepts created: The Box and the Climbing Wall, and Hanging-out nests.

The Box and the Climbing Wall concept was based on the things the design probe's participants were interested in and on things that in general make hanging out more fun. The Box was a place where young people could hang out and it included a roof, sitting space and phone charging stations. Next to it there was a horizontal climbing wall.

Hanging-out nests were based on the young people's need of hanging out in big crowds. The nests included sitting space, light sources, and tables.

When reflecting upon the thesis it was noted that the probe did not work as intended. Better quality information could have been extracted from the probe using different methods and general process of the probe was too slow.

Keywords: placemaking, youth, hanging out

Sisällysluettelo

1. Johdanto	6	6. Käyttäjätutkimus	19
1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoite	6	6.1 Luotain nuorille ja haastattelut	19
1.2 Karisto	6	6.2 Profilit	20
1.3 Tutkimuskysymykset ja menetelmät	7	6.3 Näyttely Flingassa	22
1.4 Aikataulu	8	7. Konseptit ja visiot tulevaisuuden nuorten tilaan Karistoon	25
2. Karisto	9	7.1 Laatikko ja kiipeilyseinä	25
2.1 Kariston alueen rakentuminen	9	7.2 Hengailupesät	29
2.2 Kariston alueen identiteetti	11	8. Yhteenveto ja reflektio	30
3. Nuorten ajanvietto	12	Lähteet	31
3.1 Nuorisotyö	12	Liitteet	32
3.2 Omaehtoinen hengailu	13		
4. Kaupunkimuotoilu	15		
4.1 Mitä on kaupunkimuotoilu?	15		
4.2 Project for Public Spacesin 11 kaupunkimuotoilun periaatetta	16		
4.3 Kymmenen+ voima	17		
5. Tiedonhankinta	18		
5.1 Haastattelut	18		
5.2 Monitoimitalo Lähde	18		

1. Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoite

Opinnäytetyön taustana toimii Kariston asuinalueen nuorten hengailutilan puute. Nuorten hyvinvointi sekä kaupunkimuotoilu ovat aiheena kiinnostavia. Olen aiemmin opiskellut yhdyskuntasuunnittelua, mikä on pitänyt yllä kiinnostusta kaupunkien kehittämiseen. Lisäksi oma elämäkokemus on herättänyt kiinnostuksen nuorten hyvinvointia kohtaan.

Tavoitteena on konseptoida esimerkkituloja siitä, missä nuoret voisivat tavata toisiaan ja mistä asioista hengailu rakentuu. Konseptien pohjana toimii omaehtoinen hengailu ilman aikuisten valvontaa.

1.2 Karisto

Karisto on asuinalue Lahdessa (kuva 1). Se sijaitsee Lahden keskustasta noin 5-10km itään ja on puutaloalue. Karistoa on ruvettu rakentamaan vuonna 2004. Sen palveluihin vuonna 2022 kuuluvat alakoulu, päiväkoti ja kauppakeskus Karisma.

Kuva 1 Kariston sijainti. (Lahden karttapalvelu)

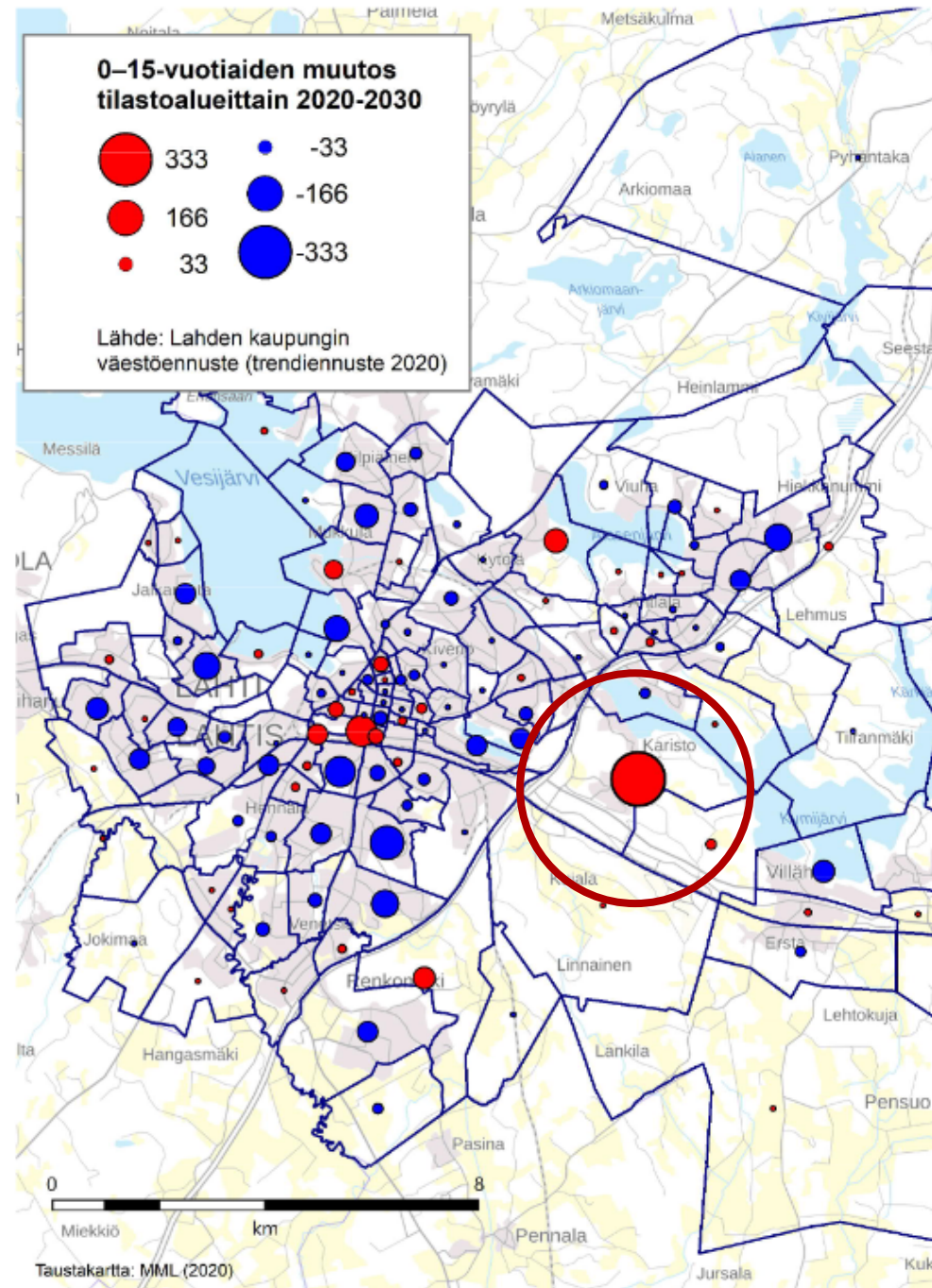
Karistossa on paljon lapsia ja nuoria (kuva 2), ja määrä tulee nousemaan, ja alakouluun on jo jouduttu rakentamaan lisärakennus. (Lahden Kaupunki 2021.)

Nuorilta puuttuu tilaa oleskella, ja nykyisillään he oleskelevatkin koulun alueella sekä koulun kentän alueella.

1.3 Tutkimuskysymykset ja menetelmät

Tutkimuskysymykset ovat, missä ja miten Karistolaiset nuoret voisivat kohdata toisiaan Karistossa? Millaiset asiat kiinnostavat nuoria hengailupaikoissa?

Opinnäytetyössä tehdään nuorille luotaintyömenetelmällä tehtäväpaketti, jossa on erilaisia kysymyksiä ja tehtäviä liittyen hengailuun ja Karistoon. Luotaimella saa syvällistä tietoa käyttäjän arjesta ja ajatuksista.

Kuva 2 Kariston alueen lasten ja nuorten määrän ennuste. (Lahden kaupunki)

1.4 Aikataulu

Opinnäytetyö aloitettiin syyskuussa 2021. Aluksi käytiin Karistossa valokuvaamassa ja tutustumassa alueeseen. Aihe rajautui ja kohderyhmäksi valittiin karistolaiset nuoret.

Lokakuussa tehtiin asiantuntijahaastattelut ja tehtiin päätös luotaimen tekemisestä nuorille. Luotain valmistui ja lähetettiin marras-joulukuun aikana nuorille täytettäväksi. Sen tulosten perusteella tehtiin havainnekuvia näyttelyä varten, joka oli tarkoitus järjestää Kariston kauppakeskus Karismassa. Koronavirustilanteen vuoksi näyttely

järjestettiin kuitenkin virtuaalisesti ja sen kommenttien pohjalta havainnekuvia kehitettiin konsepteiksi. Opinnäytetyön kirjoittaminen alkoi helmikuussa ja taitto maaliskuussa.

Syyskuu Lokakuu Marraskuu Joulukuu Tammikuu Helmikuu Maaliskuu

Karisto-
kierros

Asiantuntija-
haastattelut

Luotaimen suunnittelu

Monitoimi-
talo Lähde

Nuorten rekrytointi

Luotainten lähettäminen

Luotain haastattelut

Havainnekuvat

Flinga-
näyttely

Konseptit

Kirjoittaminen ja taitto

Kuvio 1:
Aikataulu

2. Karisto

2.1 Kariston alueen rakentuminen

Karisto on puutaloalue Lahdessa. Se sijaitsee noin 5–10 km Lahden keskustasta itään ja sen peruseriaate on tiivis ja matala puutaloalue. Sen lähtökohtana oli, että itse rakennettu ympäristö toimisi myös virkistysalueena, ja

että mittakaavan määrittäisi kävelevä ihminen. Kariston rakentaminen on aloitettu kesällä 2004, ja valmiin alueen asukasmääräksi arvioitiin 7000–10000 asukasta. Kariston alueen suunnittelussa haluttiin painottaa ihmisläheisyyteen ja ympäristön viihtyisyyteen. Lisäksi totuttuihin teknisiin

normeihin haluttiin miettiä vaihtoehtoja. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Alueen suunnittelijoiden visioissa alue takasi perheille, jotka rakentavat oman talonsa, vapautta ja mahdollisuuksia toteuttaa itseään, kuitenkin niin että alue säilyy viihtyisänä kokonaisuutena. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Kuva 3 Karistoa (kuva: Aadaliina Järn)

Kariston kaavoituksen aikaan pientalo-kaupungeille oli aukko markkinoilla. Monissa paikoin koettiin, että julkisten tilojen hierarkia puuttui suunnittelusta. Julkisten tilojen hierarkia tarkoittaa, että erilaiset tilat ovat selkeitä ja mielenkiintoisia tilassa liikkuvalla henkilölle. Sillä määritellään kohtaamisen ja kokoontumisen paikat sekä paikat missä ollaan yksin. Kariston katu ympäristö on pyritty rakentamaan niin, että se on helppohoitoinen ja viihtyisä. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Vaikka sekä rakentajien vapautta, että harmonista kokonaisuutta pidetään suuressa arvossa, on niiden yhteen sovittaminen vaikeaa. Kariston suunnittelussa on yritetty hakea ratkaisua tähän ongelmaan. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Aluetta suunniteltaessa oli yhteisöllisyyttä tarkoitus rakentaa esimerkiksi messuilla ja tuottajatoreilla. Yhteisöllisyys auttaa turvallisuuden syntymisessä ja estää ilkivaltaa ja syrjäytymistä. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Alueen sydämeksi päätettiin rakentaa puistoalue, jossa on vesiaiheita. Erilaiset korttelit liittyisivät tähän alueeseen sekä

voimakkaasti että pehmeästi rajaten.

Sydämeen oli suunniteltu tulevan monitoimitalo ja julkisia palveluita neuvolasta kerhotiloihin. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Kuva 4. Havainnekuva Karistosta asuntokadulta (Ilveskorpi ym. 2007)

2.2 Kariston alueen identiteetti

Kariston alueen teemoihin kuuluvat puumiljö, piharakentaminen, puusisustus ja terveellinen rakentaminen. Myös elinkaariajattelu kuuluu teemoihin. Kymmenen peruseriaatetta tiivistä Kariston suunnittelun:

1. Väljyyden tunteen lisääminen tiiviissä rakentamisessa.
2. Pääikkunoiden eteen varattava tila on oltava suuri.
3. Tiiviin alueen asuntojen yksityisyydestä huolehtiminen.
4. Yhteisten tilojen rakentaminen alueelle.
5. Jalankulkuvyöhykkeiden muodostaminen.
6. Selkeä erotus julkisten tilojen ja yksityispihojen välille.
7. Katujen mitoitus mahdollisimman pieneksi.
8. Suorien katujen välttäminen.

9. Pysäköinnin sisällyttäminen rakennusten väleihin tai pihoihin.
10. Työ- ja harrastetilojen sisällyttäminen asuntojen yhteyteen. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Kariston esikuvina ovat toimineet vanha Porvoo ja Tammisaari, sekä Lahden Anttilanmäki. Aluetta markkinoitiin kymmenissä seminaareissa ja alue sai huomiota sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Karisto sai personoidut kasvot alueen projektipäälliköstä, ja mediajulkisuus nosti alueen keskustelunaiheeksi. Alue oli myös kymmenissä lehtijutuissa, ja täysin tavoitteellisesti. Julkisuus loi käsitteen karistolaisuudesta asukkaille. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Alueen suunnittelussa oli myös tavoite yhteisöllisyyden lisäämisestä alusta asti. Myös

suunnittelijoiden ja asukkaiden välinen yhteistyö on ollut tärkeässä roolissa. Kariston kohdalla uutta yhteisöä luotiin jo suunnittelunvaiheessa tekemällä alueelle internet-sivut, joilla tulevat asukkaat pystyivät keskustelemaan eri aiheista. (Ilveskorpi ym. 2007.)

Kuva 5: Karistoa (kuva: Aadaliina Järn)

3. Nuorten ajanvietto

3.1 Nuorisotyö

Nuorisotyössä on tavoite parantaa nuorten kasvua, itsenäisyyttä ja tukea osallisuutta yhteiskunnassa. Vuosien 2020-2023 valtakunnallisen nuorisotyön ja politiikan ohjelman pääteemana ovat syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuus. Nuorisotyötä järjestävät kunnat, järjestöt ja seurakunnat. Leiri- ja kerhotoiminta ovat perinteisiä nuorisotoiminnan muotoja, mutta jalkautuva nuorisotyö sekä digitaalinen nuorisotyö yleistyvät jatkuvasti. (Allianssi ry.)

Kunnallinen nuorisotyö on usein nuorisotiloilla tapahtuvaa nuorille suunnattua avointa toimintaa. Nuorisotilojen lisäksi työtä tehdään jalkautuvana, etsivänä nuorisotyönä, digitaalisesti ja kansainvälisesti. (Allianssi ry.)

Kirkko järjestää nuorteniltoja, rippikouluja ja isostoimintaa. Yhteistyössä kuntien kanssa seurakunnat tapaavat nuoria myös oppilaitoksissa. (Allianssi ry.)

Järjestöllinen nuorisotyö tarjoaa harrastustoimintaa ja edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia sekä järjestön toiminnassa että yhteiskunnassa. Järjestöjen tavoitteena on kasvattaa nuorista osallistuvia, aktiivisia ja kriittisesti ajattelevia ihmisiä. Järjestöjen nuorisotyö hyödyttää nuoria usealta suunnalta: nuoret saavat mielekästä tekemistä, sosiaalisia kontakteja ja altistumista, kehittävät itseään ja oppivat osallistumaan. (Allianssi ry.)

Kuva 6 Nuoria kadulla. (Allianssi ry)

3.2 Omaehtoinen hengailu

Nuorten hengailu on nuorten tapa viettää aikaa erilaisissa paikoissa. Hengaillessaan nuoret saavat olla omat itsensä ja olla omalla tavallaan. He ottavat erilaisia tiloja haltuun ja tapaavat sekä kavereitaan että uusia ihmisiä. Hengailu on nuorille tärkeä keino osallistua ympäröivään maailmaan. (Malminen 2015.)

”Mutta on siinä muutakin kuin vain kavereiden kanssa olemista. Hengailussa on kyse myös siitä, että maailmaan tehdään itselle oma koti.”

Noora Pyyry 2015. (Malminen 2015.)

Nuorilla on tarve päästä lämpimään, katettuun ja viihtyisään paikkaan kokoontumaan. Tarve katetulle tilalle, jossa on istumapaikkoja ja pistorasioita korostuu. Monet nuoret kokoontuvat kauppakeskuksissa, huoltoasemilla ja marketeissa, joissa he sekä käyttävät rahaa, että tapaavat kavereitaan ja uusia tuttuja. (Lampela ym. 2016.)

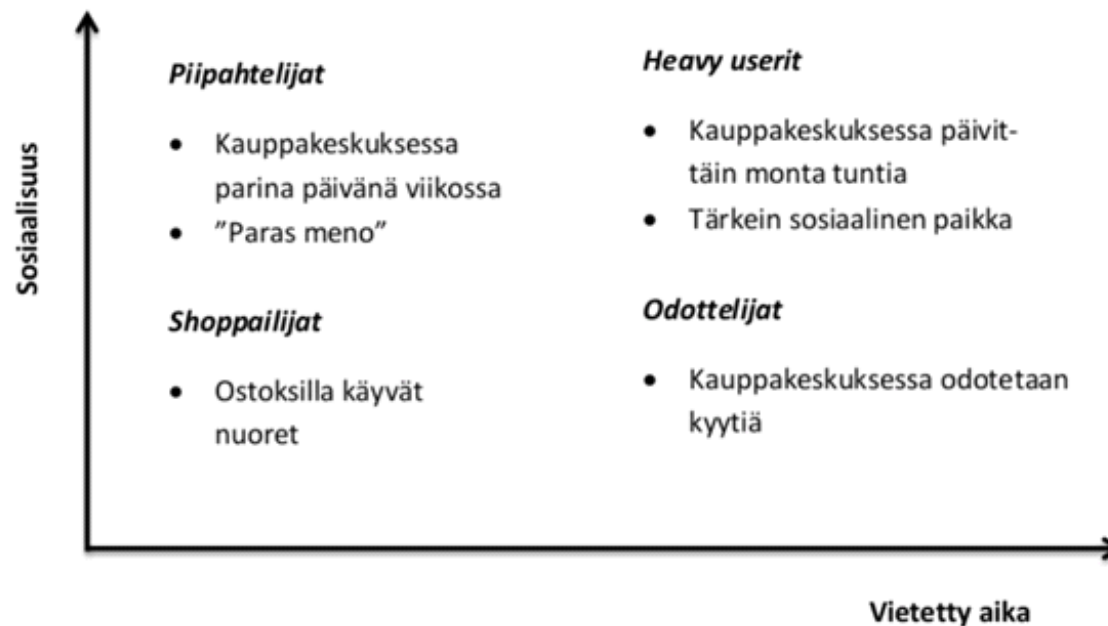
Kauppakeskuksissa aikaa viettävät nuoret voidaan Nuorten Palvelu ry:n hankkeen mukaan jakaa neljään erilaiseen ryhmään (kuvio 2):

1. Heavy userit, jotka viettävät kauppakeskuksissa monta tuntia päivässä, ja joille kauppakeskus on tärkein sosiaalinen paikka. Joissain kauppakeskuksissa he ovat tiivis porukka, joka tuntee toisensa hyvin. Monesti he ovat tutustuneet nimenomaan kauppakeskuksissa toisiinsa.

2. Piipahtelijat, jotka käyvät kauppakeskuksessa muutamana päivänä viikossa. Heille kauppakeskus on yksi sosiaalisen kokoontumisen paikka muiden joukossa, jossa tavataan kavereita ja kokoonnutaan. He viettävät kauppakeskuksissa aikaa varsinkin perjantai- ja lauantai-iltaisina, jolloin siellä on heidän mukaansa ”paras meno”.

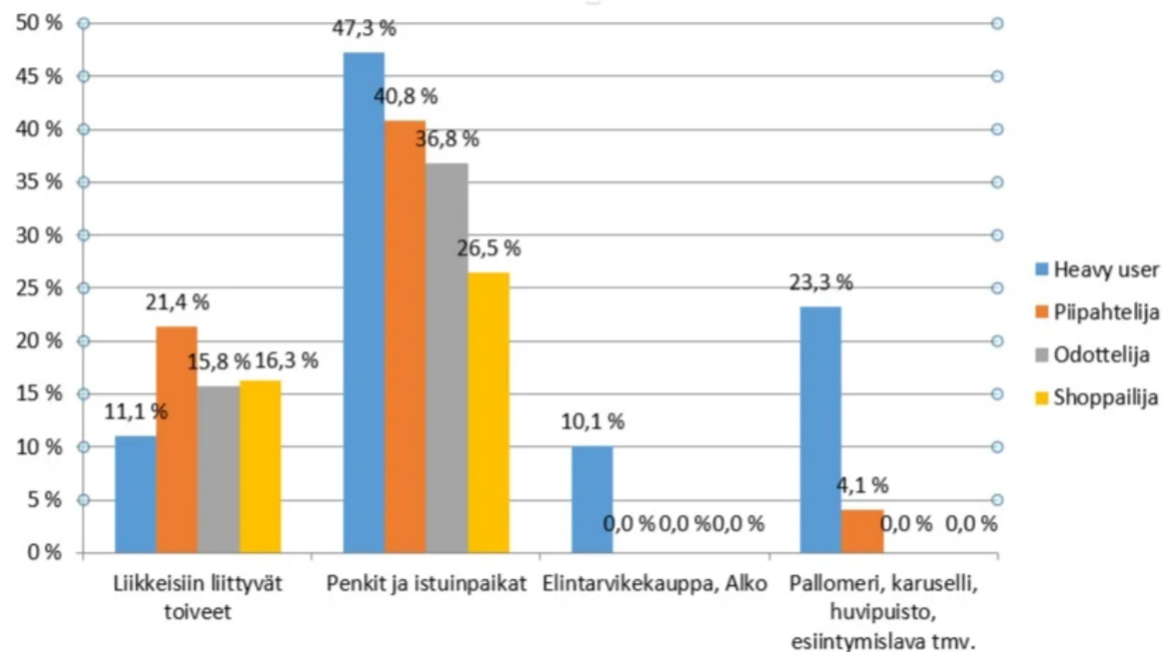
3. Shoppailijat, jotka käyvät kauppakeskuksissa nimenomaan ostoksilla.

4. Odottajat, jotka odottavat kauppakeskuksissa kyytiä. Heille kauppakeskus on yksinkertaisesti ajanvietto paikka sillä välin, kun kyyti tulee. Näistä nuorista osa kuuluu myös piipahtelijoihin. (Lampela & Nuotio 2013.)

Kuvio 2 Kauppakeskusten erilaiset nuoret (Lampela & Nuotio 2013)

Näillä eri ryhmillä on erilaiset toiveet siitä mitä kauppakeskuksissa pitäisi olla (kuvio 3). Heavy userien toiveissa nousi ilmi muista poiketen elintarvikekauppa ja hauska tekeminen. Kaikki ryhmät toivovat kauppakeskuksiin istumapaikkoja. (Leppävuori ym. 2015.)

Kuvio 3 Nuorten toiveet kauppakeskuksille (Leppävuori ym. 2015)

4. Kaupunkimuotoilu

4.1 Mitä on kaupunkimuotoilu?

Kaupunkimuotoilu on yhteissuunnittelua, jonka avulla julkinen tila voidaan muokata ihmisten tarpeiden mukaiseksi ja yhteisiä arvoja kunnioittaen. Kaupunkimuotoilun tarkoituksena on vahvistaa ihmisten ja heidän jakamiensa paikkojen välistä yhteyttä, sekä kiinnittää huomiota eri paikkojen fyysisiin, kulttuurillisiin ja sosiaalisiin osa-alueisiin, mitkä muodostavat paikan identiteetin. (Project for Public Spaces a.)

Kaupunkimuotoilun yhteisöpainotteinen ajattelu mahdollistaa laadukkaiden julkisten tilojen luomisen. Project for Public Spacesin

tekemän kyselyn mukaan kaupunkimuotoilun prosessi on erityisen tärkeä ja arvostettu sellaisten ihmisten keskuudessa, jotka kokevat vahvaa sidettä paikkoihin. Kaupunkimuotoilun avulla ihmiset näkevät yhteisten visioidensa vahvuudet ja julkisen tilan uudet potentiaalit. (Project for Public Spaces a.)

Kaupunkimuotoilu sisältää paikan suunnittelun, muotoilun ja ylläpidon. Se tuo yhteen erilaisia ihmisiä eri elämän aloilta, kuten aiheen ammattilaisia, paikallisia asukkaita, yrityksiä ja päätöksentekijöitä. Tavoitteena on kehittää yhteisön sosiaalista, ekonomista ja ekologista tilannetta. (Rethink Urban.)

Kuva 7 kaupunkimuotoilukuvitus (PlacemakingX)

4.2 Project for Public Spacesin 11 kaupunkimuotoilun periaatetta

Project for Public Spaces (Project for Public Spaces b.) on listannut 11 kaupunkimuotoilun periaatetta edesauttaakseen julkisten tilojen muuttamista hienoiksi yhteisöllisyyden paikoiksi. Nämä periaatteet ovat seuraavat:

1. **Yhteisö on asiantuntija**
On tärkeä tunnistaa yhteisön taidot ja varat. Yhteisö saattaa voida antaa erilaisia näkökulmia, kuten historiallisen tai funktionaalisen, alueesta, ja kertoa mikä alue on tärkeä asukkaille ja miksi.
2. **Luo paikka, älä muotoilua**
Muotoilu ei riitä paikan suunnittelussa. Tärkeää on suunnitella paikka niin, että sillä on voimakas yhteisöllisyyden tuntuma ja hyvä imago. Lisäksi paikalla olisi hyvä olla käyttötarkoituksia ja aktiviteetteja, jotka tekevät paikasta enemmän kuin paikan osa-alueiden summan.
3. **Etsi yhteistyökumppaneita**
Yhteistyökumppanit ovat erityisen tärkeitä julkisten tilojen luomisen onnistumisen kannalta. Kumppanit voivat olla esimerkiksi kouluja, museoita tai yhdistyksiä.
4. **Näet paljon jo tarkkailemalla**
Katsomalla miten ihmiset käyttävät tai ovat käyttämättä julkisia tiloja, oppii paljon siitä mikä tiloissa toimii ja mikä ei. Uuden
5. **Visioi**
Vision täytyy tulla yhteisöltä. Tilan on tärkeä olla ylpeyden kohde ihmisille, jotka käyttävät tilaa.
6. **Aloita kevyesti, nopeasti ja edullisesti**
Ei voi olettaa että kaikki menee täydellisesti ensimmäisellä kertaa. Parhaat tilat kokeilevat lyhytaikaisia, nopeita testejä, joita voi kehittää vuosien kuluessa. Esimerkiksi istumapaikat, julkinen taide, yhteisöpuutarhat ja muralit ovat nopeita ja mahdollisesti edullisia testauksia, joilla aloittaa tilan kehittäminen.
7. **Yhdistä**
Alueen elementit on hyvä sijoittaa niin, että ne tuovat ihmiset yhteen. Eri elementit keskustelevat keskenään, jos ne on sijoitettu lähemmäksi ja niiden läheisyyteen tuodaan jokin yhdistävä tekijä, joka edesauttaa ihmisten välistä kanssakäymistä.
8. **Päätäjät sanovat aina ”Ei näin voi tehdä”**
Julkisten tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa törmätään väistämättömästi esteisiin. Sekä julkisen että yksityisen sektorin työntekijöiden tehtäviin ei yleisesti ottaen kuulu tilojen luominen tai kaupunkimuotoilu. Sen sijaan yhteisöjen pienellä skaalalla tehdyt testaukset auttavat päättäjiä näkemään tilojen tärkeyden, jolloin esteistä läpi pääseminen helpottuu.
9. **Muoto tukee käyttötarkoitusta**
Yhteisön ja yhteistyökumppaneiden palaute, testaukset, esteiden läpi pääseminen ja tilojen toiminnan ymmärtäminen luovat tilalle konseptin. Muotoilu on tärkeää, mutta edellä mainitut asiat kertovat miten luoda visio tilalle.
10. **Raha ei ole ongelma**
Infrastruktuurin jälkeen lisättävät elementit eivät ole erityisen kalliita, etenkin jos yhteisöt ja yhteistyökumppanit ovat mukana tilan suunnittelussa. Kun ihmiset otetaan mukaan suunnitteluun, heidän innostuksensa projektia kohtaan vähentää hinnan merkitystä.
11. **Koskaan ei ole valmista**
Julkiset tilat tarvitsevat jatkuvaa huomiota, esimerkiksi tilan kulumisen ja ihmisten muuttuvien tarpeiden takia. Avomielisellä ja joustavalla ajattelulla luodaan hyviä julkisia tiloja. (Project for Public Spaces b.)

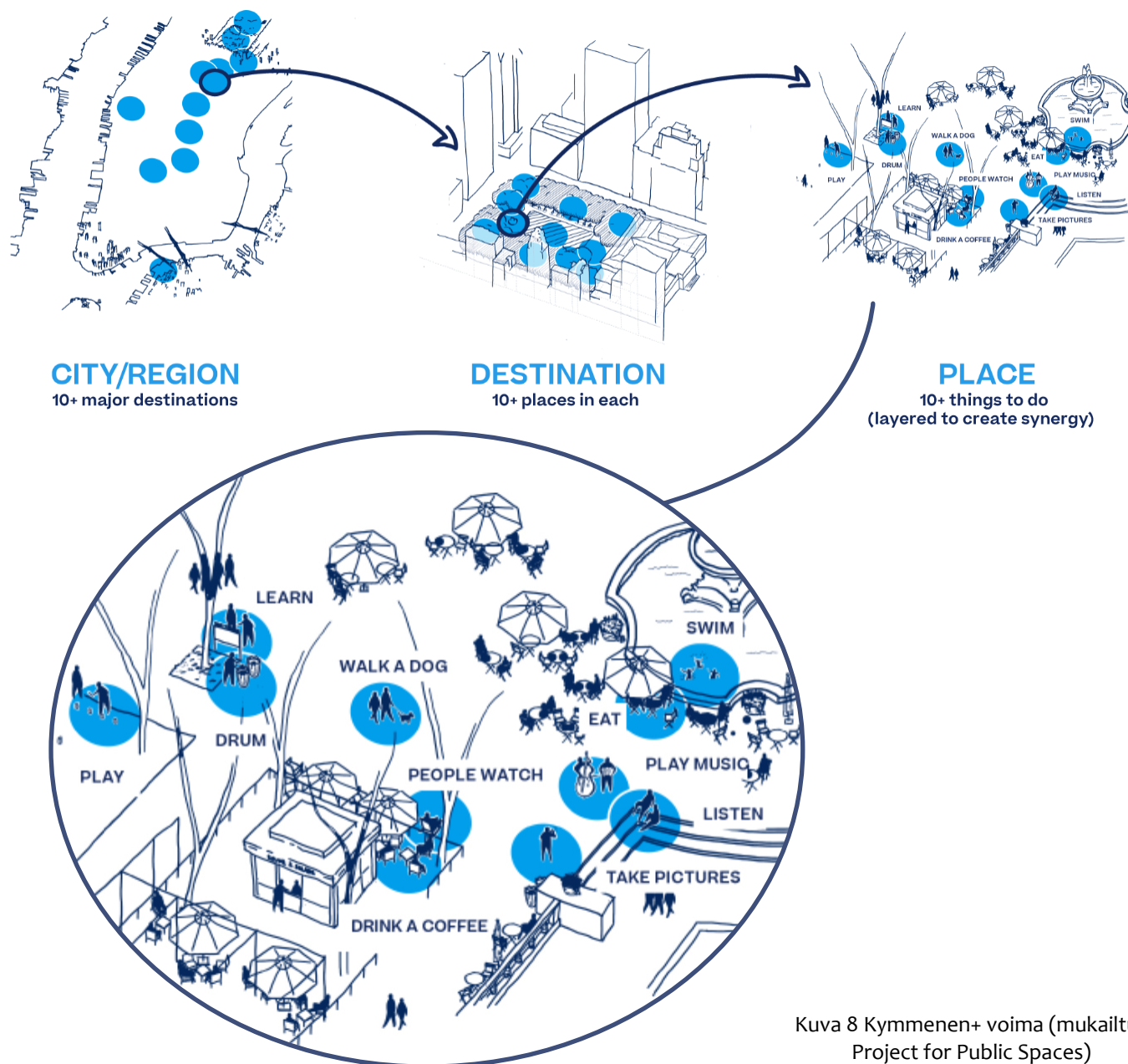
4.3 Kymmenen+ voima

Kymmenen+ voima (kuva 8) on konsepti, jonka Project for Public Spaces kehitti helpottaakseen kaupunkimuotoilun tuomista esiin kaupunkiskaalalla. Konsepti näyttää, miten huomion kiinnittäminen ihmisten kokemukseen ja skaalaan kaupunkien eri osia rakentaessa voi tuottaa näkyviä vaikutuksia. (Project for Public Spaces c.)

Konseptin ideana on, että paikat menestyvät, kun ihmisillä on yli kymmenen syytä olla paikassa. Näitä syitä voivat olla esimerkiksi istumapaikat, leikkikentät, taide, musiikki, historia, ruoka ja muut ihmiset. Parhaassa tapauksessa nämä syyt ovat jokaisessa paikassa omanlaisensa ja heijastavat paikan omaa historiaa ja kulttuuria. Kun näitä paikkoja on yli 10 kaupungissa, mielipide kaupungista alkaa muuttua positiivisemmaksi sekä paikallisten että turistien näkökulmasta. (Project for Public Spaces c.)

Power of 10+

How Cities Transform Through Placemaking

Kuva 8 Kymmenen+ voima (mukailtu Project for Public Spaces)

5. Tiedonhankinta

5.1 Haastattelut

Lokakuussa 2021 opinnäytetyötä varten haastateltiin Lahden nuorisotoimelta kahta työntekijää sekä kaavoitusarkkitehti Päivi Airasta kahdessa eri haastattelussa Teams-palvelun kautta.

Nuorisotoimen haastattelussa tutustuttiin siihen, mitä nuorisotyö on, ja mitä nuorten kanssa tehdään. Nuorisotyöntekijät kertoivat myös miten korona-aika on vaikuttanut nuorisotyöhön.

Haastattelussa Päivi Airaksen kanssa tutustuttiin Kariston syntyyn, historiaan, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen.

Opinnäytetyötä varten saatiin aineistoa liittyen Karistoon.

5.2 Monitoimitalo Lähde

Opinnäytetyötä varten käytiin muun muassa monitoimitalo Lähteellä. Monitoimitalo Lähde sijaitsee Lahdessa Launeen kaupunginosassa.

Tila valmistui keväällä 2020 ja se toimii esimerkiksi päiväkotina, kouluna ja nuorisotilana. (Lahden kaupunki.)

Lähteen pihassa on monenlaista leikkikalustoa ja maahan on maalattu leikkejä varten eri värisiä laatikoita ja ympyröitä (kuvat 9, 10, 11).

Kuva 9 Monitoimitalo Lähteen kalustoa (kuva Aadaliina Järn)

Kuva 10 leikkiympyrät (kuva Aadaliina Järn)

Kuva 11 leikkiniöt (kuva Aadaliina Järn)

6. Käyttäjätutkimus

6.1 Luotain nuorille ja haastattelut

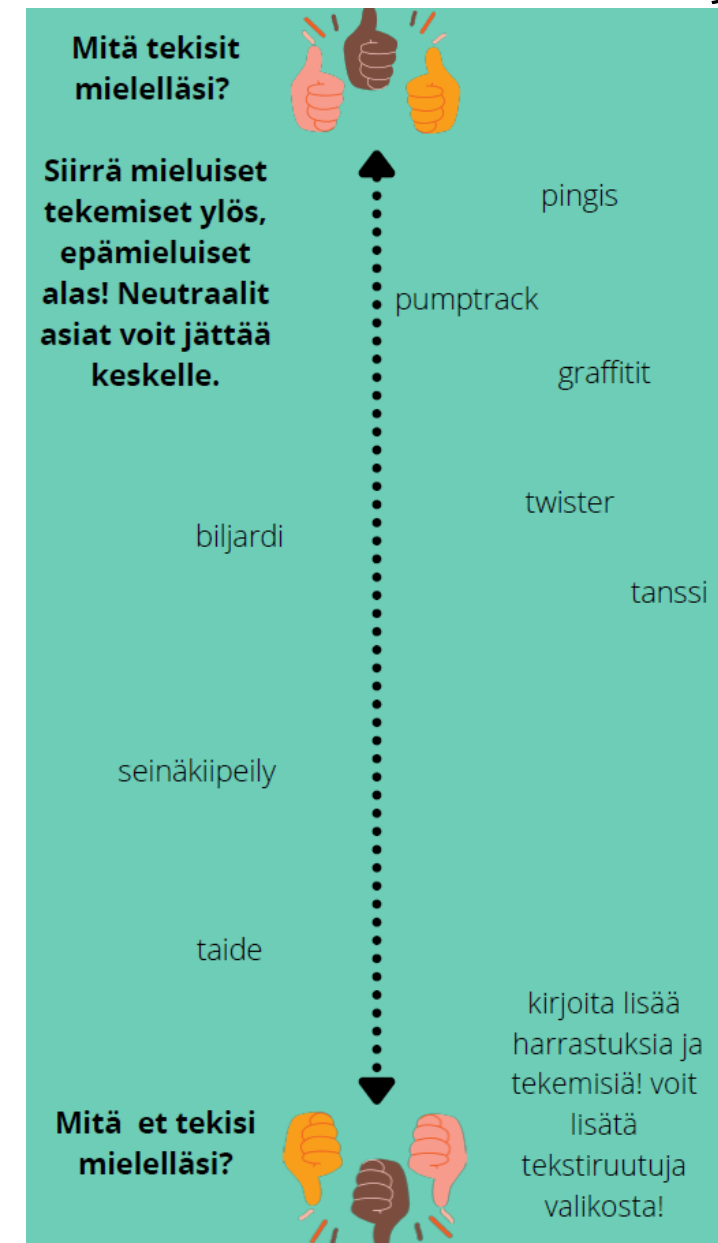
Karistolaisille nuorille tehtiin luotain marraskuussa 2021.

Luotain on käyttäjätutkimuksen itsedokumentointimenetelmä, jossa käyttäjille lähetetään jonkinlainen tehtäväpaketti täytettäväksi, jolla saadaan kvalitatiivista tietoa käyttäjän arjesta ja ajatuksista. Tehtäväpaketin saaja täyttää itse tehtävät omien ajatustensa ja kokemustensa perusteella. Luotaimen avulla pyritään ymmärtämään täyttäjää syvällisesti. (Mattelmäki 2006.)

Luotaimeen osallistui kuusi 12-17-vuotiasta nuorta Karistosta. Luotaimessa oli erilaisia tehtäviä (kuvat 12, 13) liittyen Karistoon ja hengailuun, joihin nuoret pääsivät vastaamaan.

Luotaimen tehtäviin kuului muun muassa harrastusten siirtely linjalla joko kivoihin tai epämieluisiin harrastuksiin,

parhaista hengailumuistoista kertominen, Kariston parhaiden hengailupaikkojen merkitseminen karttaan ja Karistoon liittymättömien tarrojen poisto sivulta.

Kuva 13 Luotaimen tehtävä

Kuva 12 Luotaimen tehtävä

Luotaimen tulokset koostettiin yhteen Microsoft Whiteboardissa. Luotaimen nuoret pitivät seinäkiipeilystä, kahvin tai kaakaon juomisesta, taiteesta, musiikista, ruoanlaitosta ja tanssista. Nuorille oli tärkeää yhdessä hengailu isollakin porukalla. Suosittuja

paikkoja hengata Karistossa olivat koulun alue ja urheilukenttä, ranta-alue ja Karisma.

Lahdessa suosittuja paikkoja hengata olivat nuorisotilat, Trio ja Tripla-nuorisotila. Sisätilat olivat suosittuja, koska niissä oli istumapaikkoja, lämmitys ja WC-käyntimahdollisuus.

Huonoiksi hengailupaikoiksi oli merkitty Lahden matkakeskus, Lahden keskusta-alue ja Kariston frisbeegolfrata. Keskusta-alueelle oli laitettu selitykseksi, että siellä liikkuu epämääräistä porukkaa ja se on kaukana Karistosta. Frisbeegolfrata puolestaan oli märkä, risuinen ja huonossa kunnossa.

6.2 Profilit

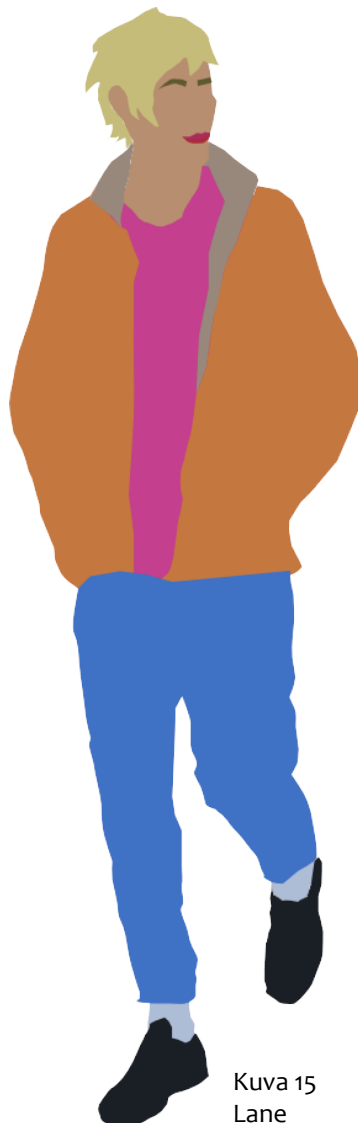
Luotaimen perusteella luotiin kolme hahmoprofilia auttamaan suunnittelussa. Hahmoprofililit ovat nuorten vastausten pohjalta luotuja karikatyyrejä.

Henriikka Hengaaaja (kuva 14), 15, hengaillee mielellään isolla porukalla. Hän nauttii yhteisistä hetkistä, joissa vaan jutellaan ja vietetään aikaa yhdessä. Hänelle tärkeää on se, että kaikki kaverit pääsevät mukaan hengaillemaan yhdessä. Henriikka on asunut Karistossa yli 10 vuotta ja hänellä on alueella paljon kavereita. Kariston lisäksi hän hengaa mielellään Launeen nuorisotilalla ja Trion Triplassa, jossa tapaa uusia tuttavuuksia.

Kuva 14
Henriikka

Lane Liikkuja on 16-vuotias nuori (kuva 15). Hän viettää mielellään aikaa Kariston kentällä vuodenajasta riippumatta. Hän on aina valmiina pelaamaan erilaisia pelejä kaikkien kanssa. Kesäisin hän pelaa mielellään jalkapalloa ja talvella luistelee ja pelaa jääkiekkoa. Hänelle tärkeää on kavereiden kanssa yhdessä tekeminen. Lane on asunut Karistossa 7 vuotta, ja on löytänyt sieltä aktiivisen porukan, jonka kanssa liikkuu yhdessä.

Kuva 15
Lane

Taina Taiteilija on 17-vuotias nuori (kuva 16).

Hän nauttii musiikin kuuntelusta esimerkiksi Kariston uimarannalla ja on taiteen ystävä. Hän viettää paljon aikaa ulkona ja soittaa kavereilleen musiikkia bluetooth-kaiuttimista. Hänelle on tärkeää saada toteuttaa itseään ja nähdä muiden toteuttavan itseään. Taina on asunut Karistossa 3 vuotta, ja aikoo pian muuttaa omaan asuntoon pois Karistosta.

Kuva 16
Taina

6.3 Näyttely Flingassa

Nuorten luotainvastausten ja profiilien perusteella tehtiin kolmesta aiheesta havainnekuvat siitä, missä Kariston nuoret voisivat kohdata toisiaan:

Laatikko -nimisessä havainnekuvassa (kuvat 17 ja 18) on otettu huomioon luotaimen nuoria kiinnostaneita harrastuksia. Luotaimen nuoria kiinnosti seinäkiipeily ja myös twister-peli oli suosittu nuorten keskuudessa. Laatikko on puulla päällystettyä betonia, ja sisältää katettua istumatilaa, hengailukaton ja

Kuva 18 Laatikko

Kuva 17 Laatikko

kiipeilyseinän molemmin puolin rakennelmaa.

Alakertaa lämmittää kylmemmillä säillä lämpölamppu ja kännykän voi ladata latauspistokkeesta. Laatikon viereen on maalattu Twister-kenttä pelejä varten.

Hengailupesiksi nimetyssä havainnekuvassa (kuva 19) haluttiin tuoda esiin yhdessä hengailun tärkeyttä. Hengailupesät ovat suippoja puurakenteisia ajanviettopaikkoja, joissa on koko seinämän mittainen penkki jonka keskellä pöytätaso. Puurakenteinen hengailupesä sopii materiaaliltaan Karistoon, ja värimaailman voi määrittää alueeseen sopivaksi.

Kuva 19 Hengailupesät

Taideluolaksi kutsutussa havainnekuvassa (kuva 20) kuvataan nuorille tärkeiksi nousseita asioita, eli taidetta ja musiikkia. Taideluolassa saa itse maalata seinille ja kuunnella yhdessä musiikkia bluetooth-kaiuttimista. Taideluola on puolilympyrän muotoinen oleskelupaikka joka sisältää katettua tilaa, istumapaikkoja ja mahdollisuuden itsensä toteuttamiseen.

Kuva 20 Taideluola

Havainnekuvia oli alunperin tarkoitus esitellä kauppakeskus Karismassa Lahdessa, mutta tuolloinen koronavirustilanne johti siihen, että näyttely piti perua. Näyttelyn tavoitteena oli saada asukkailta paikallistietoa Karistosta ja saada havainnekuviin palautetta. Haluttiin tietää, mitä mieltä karistolaiset ovat kuvista ja niiden sisällöstä, ja miten he muuttaisivat sisältöä. Koska Karismaan ei koronavirustilanteen takia päässyt, näyttely päätettiin sen sijaan järjestää virtuaalisesti Flinga-palvelussa.

Flinga on yhteissuunnittelun työkalu, jonne osallistujien ei tarvitse kirjautua. Flingassa on työalusta, johon voi piirtää, kirjoittaa ja lisätä muistilappuja. Käyttäjät näkevät toistensa jättämät muistilaput, mutta niistä ei voi päätellä kenen kirjoittama lappu on. Tarkoituksena olikin mahdollistaa myös käyttäjien välinen keskustelu.

FLINGA

Kuva 21 Flinga-näyttely (Flinga)

Flingaan tuli 18 kommenttia (kuva 21), joihin käytiin vastaamassa aika ajoin punaisilla lapuilla. Kommenttien sisältö oli pääosin hyvin laadullista kritiikkiä, jonka avulla konsepteja päästiin kehittämään lisää. Flingan kommentteissa oltiin huolissaan vandalismista sekä luonnon tilan menettämisestä. Havainnekuvat saivat kuitenkin positiivista kannatusta asukkailta. Laatikoksi kutsuttu idea

sai positiivisia kommentteja eniten. Sen kiipeilyseinään kuitenkin kritisoitiin liian pieneksi. Taideluolan musiikinkuuntelumahdollisuudesta oltiin myös huolissaan. Hyvä kritiikki helpottaa ideoiden jatkokehittämistä, kuten tässäkin tapauksessa. Taideluolan jatkokehitys kuitenkin jätettiin välistä. Laatikkoa ja hengailupesä ruvettiin jatkokehittämään kommenttien perusteella.

7. Konseptit ja visiot tulevaisuuden nuorten tilaan Karistoon

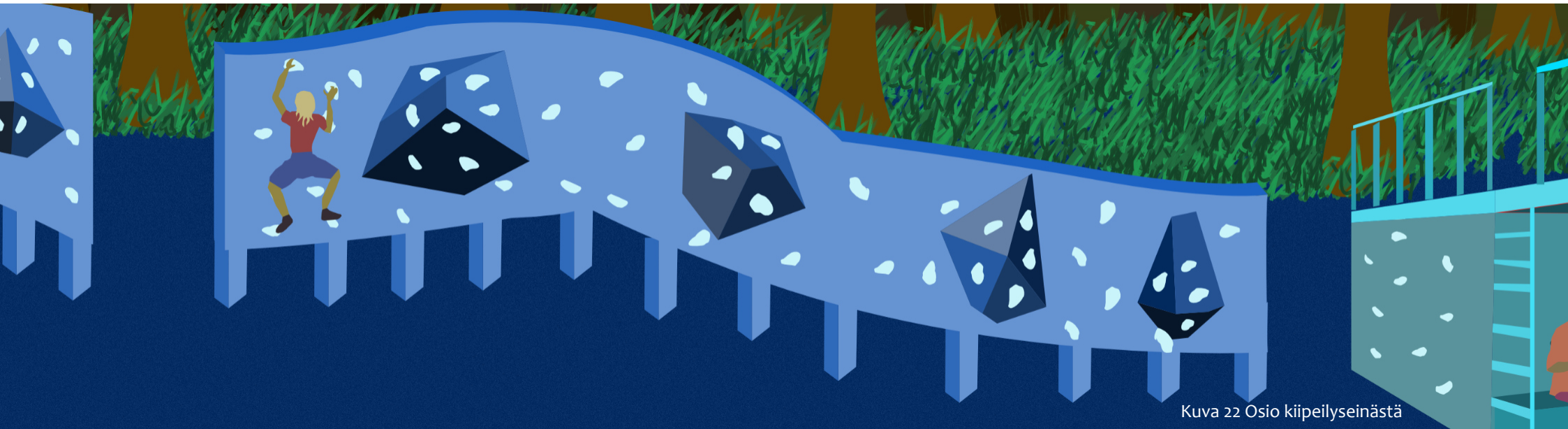
1.1 Laatikko ja kiipeilyseinä

Laatikko (kuvat 22, 23, 24, 25) on nuorten hengailupaikka Kariston ranta-alueella. Laatikon vieressä on kiipeilyseinä, johon on istutettu ulokkeita haastavamman kiipeilykokemuksen saavuttamiseksi. Kiipeilyseinässä liikutaan horisontaalisesti, jotta korkeus ei aiheuta vaaratilanteita.

Kiipeilyseinä tuo maustetta lähiliikuntaan. Kiipeilyseinä on rakennettu EU:n hyväksymän joustavan materiaalin päälle, ja alueen pohjana toimii kiveys, jotta se pysyisi kuivempuna verrattuna päällystämättömään maahan. Ajatuksena on, että alueella liikkuvat voivat ohikävelyn sijaan kiipeillä matkan, ja Laatikossa hengaillevat nuoret voivat välillä testata kiipeilytaitojaan seinällä.

Laatikko on kiipeilyseinän viereinen hengailupaikka. Se on kolmiosainen: kaksi seinällä erotettua alakertaa ja yläkerta johon

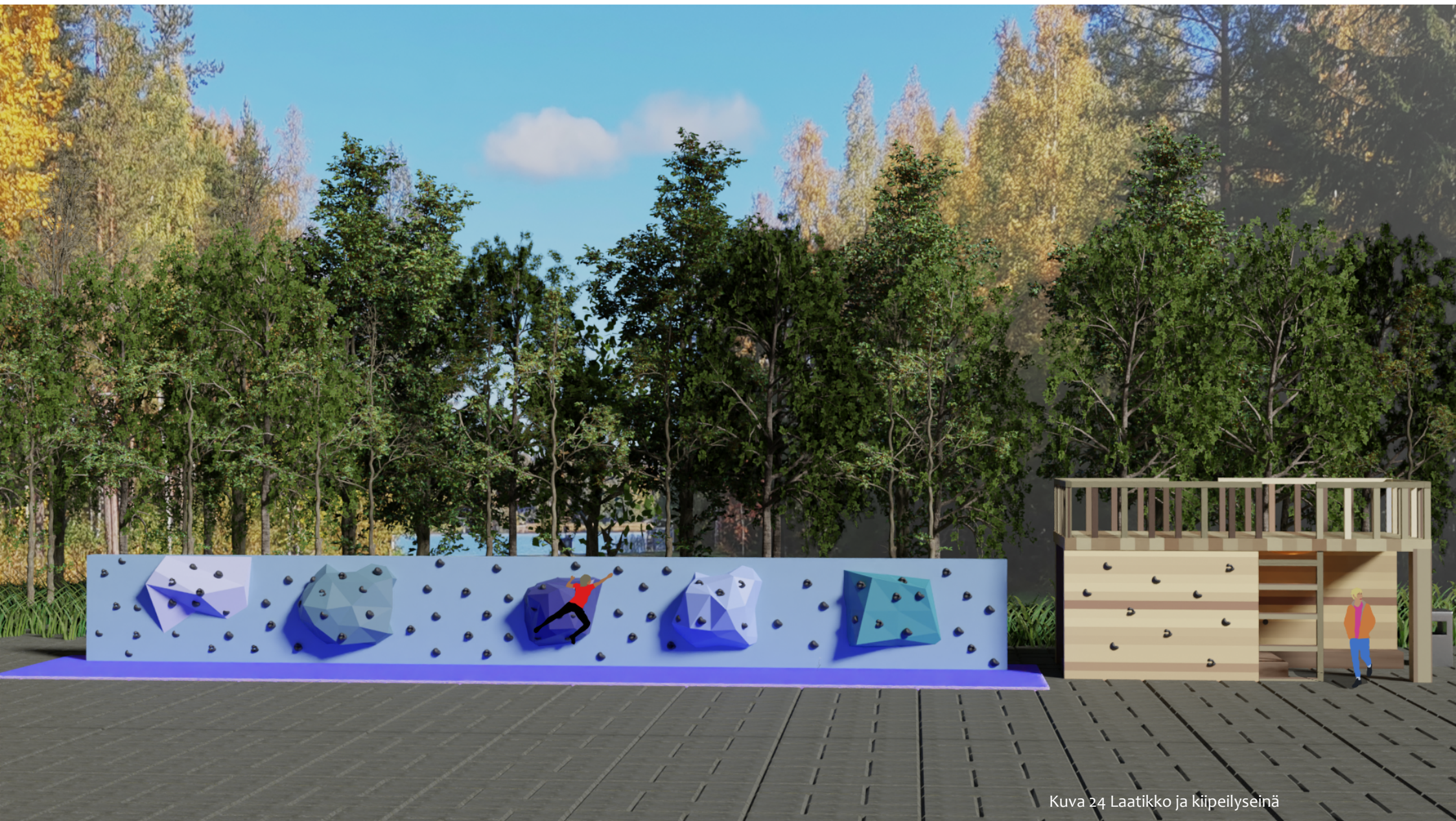
pääsee kiipeämällä molemmilta puolilta. Laatikko on puulla päällystettyä betonia, jotta se sopii Kariston puukaupunkimaiseen ulkonäköön. Laatikon seinässä on muutama puhelimen latauspiste istuimien yläpuolella ja sen katolle voi kiivetä tikapuita pitkin hengaillemaan. Kattoa ympäröi kaide, tikapuiden kohtia lukuun ottamatta. Syksyllä ja keväällä alakertaa lämmitetään katon lämpölamput.

Kuva 22 Osio kiipeilyseinästä

Kuva 23 Laatikko ja kiipeilyseinä

Kuva 24 Laatikko ja kiipeilyseinä

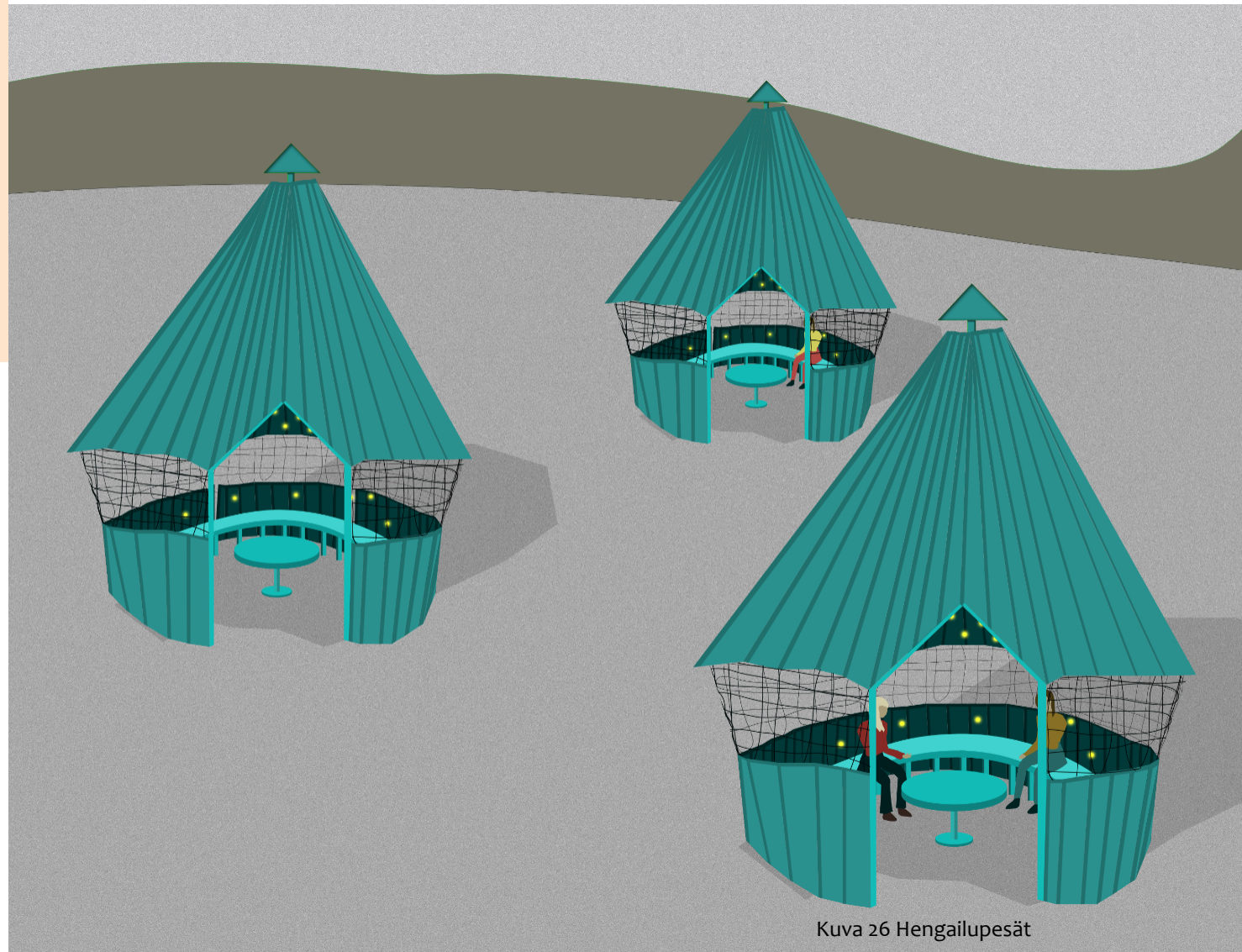
Kuva 25 Laatikko ja kiipeilyseinä

7.2 Hengailupesät

Hengailupesät (kuva 26) ovat nuorten hengailupaikka Kariston sydämessä, Kivipuron puistossa. Kivipuron puisto sijaitsee lähellä Kariston koulua ja kenttää. Koulun pihalla ja kentällä hengailee nykyiselläänkin paljon nuoria, ja luotaimen nuoret olivat merkinneet koulun alueen tärkeäksi hengailupaikaksi.

Hengailupesät ovat puisia, katettuja istumapaikkoja, joissa voi hengailla isollakin porukalla. Pesien seinien yläosa on tehty verkosta, jotta ulkopuolelta näkee, onko pesä käytössä. Pesän sisään näkeminen lisää turvallisuuden tunnetta pesien alueella. Pesien katto on suippo ja huipulla on katettu aukko.

Hengailupesissä on otettu huomioon yleisiä viihtyvyyttä lisääviä asioita, kuten istumapaikat, katto, pöytätaaso ja valaistus. Sijaintina Kivipuronpuisto toimii hyvin, jotta pesiin ei eksy epätoivottua porukkaa ja ettei yksittäinen jengi valtaa pesiä omaan käyttöönsä.

Kuva 26 Hengailupesät

8. Yhteenveto ja reflektio

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: *missä ja miten Karistolaiset nuoret voisivat kohdata toisiaan Karistossa? Millaiset asiat kiinnostavat nuoria hengailupaikoissa?*

Työn aikana tutustuttiin erilaisiin aineistoihin kaupunkimuotoilusta ja nuorten ajanvietosta. Aineistoihin tutustumisen lisäksi haastateltiin kaavoitusarkkitehti Päivi Airasta sekä kahta nuorisotyöntekijää. Haastattelut antoivat kuvaa siitä, miten Karisto on syntynyt ja mitä nuorisotyö on.

Opinnäytetyötä varten tehtiin luotain työmenetelmällä käyttäjätutkimus 12-17v nuorille, johon osallistui 6 nuorta.

Käyttäjätutkimus jäi toivottua suppeammaksi ja ajankohtainen koronatilanne esti työpajan pitämisen nuorille.

Vaikka tuolloinen koronavirustilanne vaikeutti nuorten saavuttamista, ja esti työpajan pitämisen, olisi ripeämpi toiminta syksyn

käyttäjätutkimuksen aikana tuottanut luultavasti enemmän tulosta. Syksyisen käyttäjätutkimuksen aikana nuorille annettiin liian pitkä aika päättää, täyttävätkö he luotaimen, mikä johti aikataulun tiukentumiseen ja vähäiseen vastaajamäärään.

Tämän lisäksi luotaimessa olisi voinut olla enemmän vapaan tekstin kirjoittamista liittyen eri aiheisiin. Luotaimessa oli lähes joka kohdassa mahdollista lisätä itse tekstiä esimerkiksi tehtäviin, joissa pyydettiin täyttäjää järjestämään harrastuksia hauskuuden mukaan uudelleen. Nuoret eivät kuitenkaan lisänneet yhtäkään harrastusta listaan, vaan järjestelivät vain siellä jo olevat harrastukset uudelleen. Luotaimella ja sen jälkeisellä sähköpostihaastattelulla olisi siis voitu saada vielä laadukkaampaa tietoa, jos se olisi tehty eri tavalla.

Luotaimen jälkeen piirrettiin havainnekuvat siitä, millaisissa paikoissa nuoret voisivat kohdata toisiaan. Havainnekuvia tuli kolmesta eri aiheesta: Laatikko, Hengailupesät ja

Taideluola. Jokaiseen oli otettu sisältöä luotaimen tuloksista. Nämä havainnekuvat esiteltiin virtuaalisessa Flinga-näyttelyssä, kun fyysisen näyttelyn pitäminen peruttiin koronatilanteen vuoksi.

Näyttelyä mainostettiin Kariston Facebook-ryhmissä, Karistossa itsessään lenkkipolkujen varrella ja sähköpostitse eri tahojen kautta. Näyttelyyn tuli 18 kommenttia, ja sen lisäksi eri tahoilta saatiin asiantuntijakommentteja sähköpostitse. Kommenttien perusteella Taideluola-idea päätettiin jättää jatkokehittämättä ja Laatikkoa sekä Hengailupesä muokattiin.

Lopputuloksena oli kaksi konseptia nuorten hengailupaikoista: Laatikko ja kiipeilyseinä, sekä Hengailupesät. Näistä kahdesta konseptista tehtiin havainnekuvat joko piirtämällä tai 3d-mallintamalla.

Lähteet

E-kirjat

Lampela, P., Leppävuori, M. Puomilahti, I. 2016. Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista -nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. E-kirja. Nuorten Palvelu ry. Kuopio. Viitattu 20.3.2022 Saatavissa: https://issuu.com/nuortenpalvelury/docs/hengailua__kohtaamisia_ja_yhdessa_o

Verkkolähteet

Allianssi ry. Nuorisotyö ja nuorten hyvinvointi Suomessa. Viitattu 19.3.2022. Saatavissa <https://alli.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>

Ilveskorpi, L., Päivänen, J., Murole, P., Vanhanen, T., Airas, P. 2007. Tiiviin ja matalan asuinalueen suunnittelu ja toteutus –esimerkinä Lahden Karisto. Suomen Ympäristö. Viitattu 22.3.2022. Saatavissa <https://docplayer.fi/4902269-Tiiviin-ja-matalan-asuinalueen-suunnittelu-ja-toteutus-esimerkkina-lahden-karisto.html>

Lahden kaupunki 2021. Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen palveluverkkosuunnitelma 2021. Viitattu 29.3.2022. Saatavissa: https://www.lahti.fi/tiedostot/palveluverkkosuunnitelma_5-10-2021/

Lahden kaupunki. Viitattu 20.3.2022. Saatavissa <https://www.lahti.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/monitoimitalot/monitoimitalo-lahde/>

Laitinen, H. Näkökulmana nuorisotyön yhtäläisyydet ja eroavaisuudet. Allianssi ry. Viitattu 18.3.2022. Saatavissa <https://nuorisotyosta.fi/nakokulmana-nuorisotyön-yhtäläisyydet-ja-eroavaisuudet/>

Lampela, P. Nuotio, J. 2013. Kauppakeskus nuorten vapaa-ajan tilana – Kauppakeskusten nuoret -hankkeen loppuraportti. Nuorten Palvelu ry. Viitattu 18.3.2022. Saatavissa <https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/loppuraportti-maaliskuu-2013>

Leppävuori, M. Lampela, P. Puomilahti, I. 2015 Nuorten reviiirillä projekti – loppuraportti. Nuorten Palvelu ry. Viitattu 19.3.2022. Saatavissa <https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/osa-1-nuorten-reviireill-projektin-vuosiraportti-2015>

Malmi, U. 2015. Luulitko, että teinien hengailu on turhanpäistä joutilaisuutta? Ei pidä paikkaansa, sanoo tutkija. YLE. Viitattu 29.3.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8306209>

Mattelmäki, T. 2006. Design Probes. University of Art and Design Helsinki. Vaajakoski. Viitattu 20.3.2022. Saatavissa <https://shop.aalto.fi/media/attachments/55d58/mattelmaki.pdf>

Project for Public Spaces a. What is Placemaking? Viitattu 24.3.2022. Saatavissa <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>

Project for Public Spaces b. Eleven Principles for Creating Great Community Places? Viitattu 24.3.2022. Saatavissa <https://www.pps.org/article/11steps>

Project for Public Spaces c. The Power of 10+. Viitattu 25.3.2022. Saatavissa <https://www.pps.org/article/the-power-of-10>

Rethink Urban. Placemaking. Viitattu 24.3.2022. Saatavissa <http://rethinkurban.com/placemaking/>

Kuvalähteet

Kuva 1 Lahden karttapalvelu. Kariston sijainti. Viitattu 23.3.2022. Saatavissa kartta.lahti.fi

Kuva 2 Lahden kaupunki 2021. Kariston alueen lasten ja nuorten määrän ennuste. Viitattu 29.3.2022. Saatavissa: https://www.lahti.fi/tiedostot/palveluverkkosuunnitelma_5-10-2021/

Kuva 4 Ilveskorpi, L., Päivänen, J., Murole, P., Vanhanen, T., Airas, P. Havainnekuva Karistosta asuntokadulta. Viitattu 20.3.2022. Saatavissa <https://docplayer.fi/4902269-Tiiviin-ja-matalan-asuinalueen-suunnittelu-ja-toteutus-esimerkkina-lahden-karisto.html>

Kuva 6 Allianssi ry. Nuoria kadulla. Viitattu 22.3.2022. Saatavissa <https://nuorisola.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>

Kuvio 2 Lampela, P. Nuotio, J 2013. Kauppakeskusten erilaiset nuoret. Viitattu 20.3.2022. Saatavissa <https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/loppuraportti-maaliskuu-2013>

Kuvio 3 Leppävuori, M. Lampela, P. Puomilahti, I. 2015 Nuorten toiveet kauppakeskuksille. Viitattu 19.3.2022. Saatavissa <https://www.slideshare.net/NuortenPalvelu/osa-1-nuorten-reviireill-projektin-vuosiraportti-2015>

Kuva 7 PlacemakingX. Kaupunkimuotoilukuvitus. Viitattu 22.3.2022. Saatavissa <https://www.placemakingx.org/blog>

Kuva 8 Project for Public Spaces. Kymmenen+ voima. Viitattu 25.3.2022. Saatavissa <https://www.pps.org/article/the-power-of-10>

Kuva 21 Flina. Flina-näyttely. Viitattu 20.3.2022. Saatavissa <https://flina.fi/s/FMAYX46>

Liite 1 luotaimen tehtävät

Siirrä sanat kohdalleen!

Karisto

Karisto on...

Karisto ei ole...

lähellä

kylmä

mukava

rauhaton

hieno

kaunis

turvallinen

luonnonläheinen

Siirrä raksi kohdalleen!

Tykkään asua Karistossa**En tykkää asua Karistossa****Kerro hieman omin sanoin edellisestä tehtävästä:**

Miksi tykkäät tai miksi et tykkää asua Karistossa?

Kirjoita tähän

Poista tarrat jotka ei kuvasta
Karistoa

Mitkä ovat Kariston parhaat
paikat hengata?

Mitä Karistossa on tarpeeksi?

Kirjoita tähän

Mitä taas puuttuu?

Kirjoita tähän

Hengailu

Mitkä paikat Lahdessa ovat hyviä ja huonoja hengauspaikkoja?

Siirrä paikalleen! Voit kirjoittaa myös omia!

Hyviä

S-market Mascot Trio

Karisma Herrasmanni

Kauppatori Tripla

Pelitila xperience Paavolan Cittari

En osaa sanoa

Nuorisotilat Matkakeskus

Kariston luistelukoppi

Subway

Huonoja

Keskusta

Burger King Kariston frisbeegolfrata

Launeen
Prisma

Siirrä kohdalleen! Voit keksiä myös omia aiheita!

Tekisin mielelläni...

En tekisi mielelläni...

timanttityöt

ruoanlaitto

kahvin/kaakaon
juominen

askartelu

leipominen

hyllypallo

käsityöt

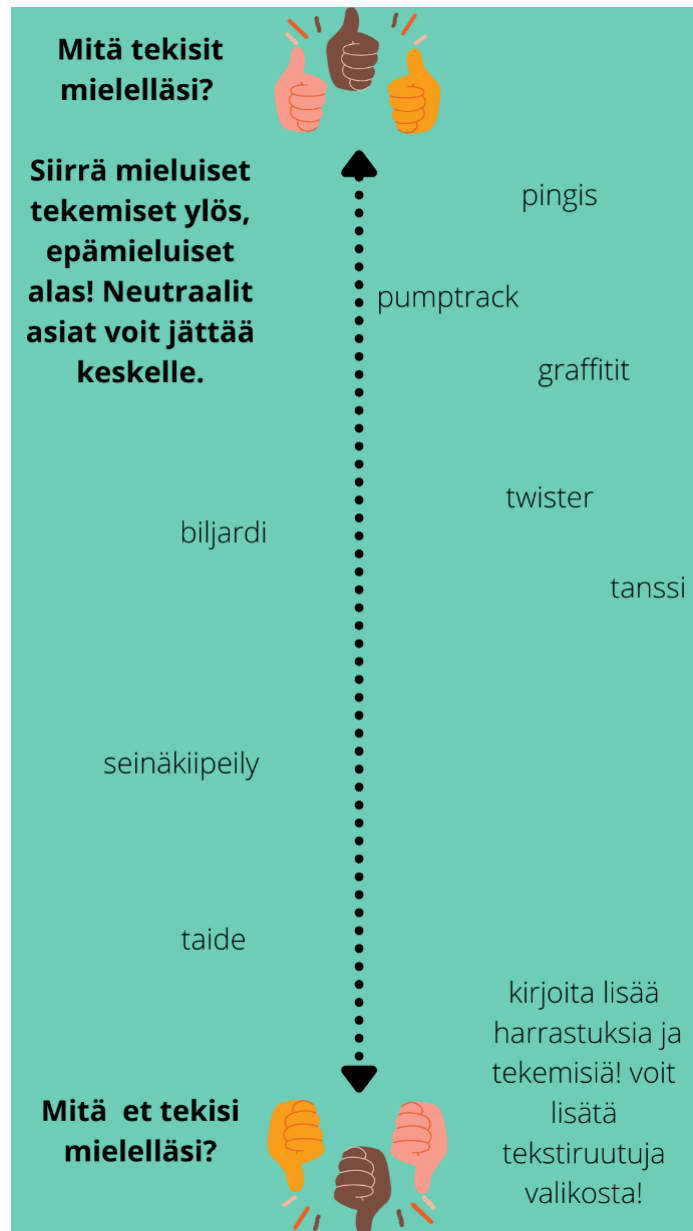
Mikä on hauskinta mitä olet tehnyt hengaillessasi?

Kirjoita tähän

Entä hölmöintä?

Kirjoita tähän

Kerro vähän itsestäsi!

Esim. ikä, mitä tykkäät tehdä vapaa-ajalla, kauan olet asunut Karistossa? Mikä on lempivärisi?

